

Ramen för utarbetandet av budgeten för år 2022

VD/5236/02.01.00.03/2021

RV/MR/TO/HY-L/ALS

Det allmänna ekonomiska läget

Finansministeriets ekonomiska översikt som publicerades i maj bedömer att Finlands bruttonationalprodukt ökar med 2,6 procent under år 2021. Ekonomin återhämtar sig tydligt från covid-19-pandemin först mot slutet av 2021. I Finland är efterfrågan på tjänster fortsatt svag och exporten lider av att pandemin håller i sig. Ekonomin kan återgå till det normala först när epidemiläget beräknas vara under kontroll. Prognosen för bruttonationalprodukten bygger på antagandet att incidensen av sjukdomsfall inom covid-19-epidemin inför sommaren 2021 kommer att sjunka till en låg nivå till följd av restriktioner, framsteg i vaccinationsprogrammet och säsongsvariationer i epidemins förlopp. Ett stabilt epidemiläge möjliggör att restriktionerna lindras och hävs.

Utöver den offentliga sektorn har den privata servicesektorn hittills drabbats hårdast av pandemin. Bland annat har hotell- och inkvarteringsverksamheten, trafiken, och konst-, underhållnings- och rekreationstjänsterna berörts kraftigt av coronaepidemin, vilket knappast undgått någon. Å andra sidan har tillväxten inom vissa delar av servicesektorn nått rekordsiffror. Utvecklingen varierar kraftigt mellan olika branscher och till och med inom en viss bransch.

BNP beräknas öka med 2,5 procent år 2022 och 1,5 procent år 2023. Den tilltagande tillväxten under slutet av år 2021 kommer också att höja det ekonomiska uppsvinget år 2022. Den ekonomiska tillväxten stöder de huvudsakliga efterfrågeposterna, d.v.s. export, konsumtion och investeringar. Av dessa är det framför allt den privata konsumtionen som efter pandemin tillfälligt är exceptionellt stark. Underskottet i den offentliga ekonomin minskar markant år 2022 då de stödåtgärder man beslutat om i anslutning till covid-19-epidemin avslutas och ekonomin återhämtar sig. Den offentliga ekonomin uppvisar dock fortsättningsvis ett underskott. I förhållande till bruttonationalprodukten stiger den offentliga skulden från nuvarande knappt 70 procent till över 75 procent fram till år 2025.

Världsekonomin återhämtar sig från recessionen som pandemin orsakat tack vare omfattande stimulansåtgärder, vaccineringar som framskrider och restriktioner som upphävs. Omfattande stimulansåtgärder genomförs inom ekonomin framför allt i USA men även inom EU. Världsekonomin återhämtar sig i år med en tillväxt på 5,2 procent efter fjolårets nedgång på 3,4 procent. Tillväxten utjämnas till 3,8 procent år 2022 och 3,1 procent 2023. Inom euroområdet har framför allt industrins men även tjänsternas utsikter förbättrats märkbart våren 2021. Ett uppdämt konsumtionsbehov förväntas välla fram under året och bär därmed upp den privata konsumtionen. EU:s stimulanspaket förväntas stödja den ekonomiska utvecklingen framför allt under åren 2022–2023. I USA återhämtar sig ekonomin tack vare en massiv penning- och finanspolitisk stimulans. Utsikterna är ljusa både för industrin och servicesektorn. Arbetslösheten har sjunkit kraftigt från rekordsiffrorna våren 2020. Inflationen som förväntas följa på stimulansen har lett till att räntorna på statslånen stigit. Den globala ekonomins återhämtning pekar på en tillväxt på drygt 6,6 procent i år efter nedgången i fjol. Framför allt USA och de växande ekonomierna bär upp tillväxten medan handeln inom euroområdet utvecklas i måttligare takt. Under 2022 och 2023 utjämnas tillväxten inom handeln men är fortsättningsvis relativt snabb.

En ökning i antalet coronafall minskar speciellt utbudet och efterfrågan på tjänster och innebär att sysselsättningen på nytt dalar. Då man fått sjukdomen under kontroll kan sysselsättningen sedan öka rentav mycket snabbt. Efter nedgången i början av året beräknas sysselsättningen i år öka endast 0,1 procent i Finland. Sysselsättningsgraden stiger då antalet personer i arbetsför ålder minskar till 71,7 procent. De nominella lönerna stiger med 2,7 procent som en följd av de avtalsenliga lönerna och löneglidningarna år 2021. Inflationen beräknas på basis av konsumentprisindexet uppgå till 1,4 procent år 2021. Då den ekonomiska tillväxten kommer i gång kommer även konsumentpriserna att höjas måttligt. Tack vare de ökade inkomsterna och sysselsättningsökningen förväntas lönesumman stiga med över 3 procent årligen under åren 2022–2023. Samtidigt beräknas inflationen, utgående från det nationella konsumentprisindexet, stiga till 1,5 och 1,7 procent.

Underskottet i den offentliga ekonomin är fortsättningsvis stort år 2021 då stödåtgärderna i anslutning till covid-19-epidemin och insatserna för att ta itu med den service- och vårdskuld som uppstått under epidemin kommer att hålla de offentliga utgifterna på en hög nivå. År 2022 krymper obalansen mellan inkomster och utgifter kraftigt då ekonomin växer i snabb takt och stödåtgärderna kan avslutas. Den offentliga ekonomin kommer även efter det att coronaepidemin avtagit att vara klart på minus. Underskottet i den offentliga ekonomin beräknas vid mitten av 2020-talet ligga på 1,6 % i relation till BNP, d.v.s. 4,6 miljarder euro. Förändringen i befolkningens åldersstruktur har redan länge haft en höjande effekt på de offentliga utgifterna. Vad beträffar ekonomin är tillväxtutsikterna dämpade och de försvagas av att befolkningen i arbetsför ålder minskar. Den offentliga ekonomin har på grund av strukturella faktorer varit i obalans allt sedan år 2009.

Covid-19-epidemin och de restriktioner som epidemin lett till har haft betydande effekter såväl nationalekonomiskt som på den offentliga och även kommunala ekonomin, vars situation snabbt försämrats under åren 2018–2019 redan före covid-19-krisen. Utvärderingen av kommunernas och samkommunernas bokslut visade dock att nyckeltalen inom den kommunala ekonomin förbättrats märkbart år 2020. Detta förklaras med de betydande statliga stödåtgärder som riktat sig till kommunekonomin i syfte att trygga basservicen och upprätthålla kommunernas aktivitet, samt den måttliga utgiftsökningen inom kommunernas och samkommunernas ekonomi. Den kommunala ekonomins årsbidrag ökade till rekordsiffror på omkring 4,6 miljarder euro och resultatet för räkenskapsperioden var runt 1,6 miljarder euro på plus. Nyckeltalet som anger den kommunala ekonomins upplåningsbehov, verksamhetens och investeringarnas kassaflöde, förbättrades år 2020 enligt preliminära utvärderingsuppgifter om bokslutet med omkring 1,7 miljarder euro och låg därmed runt 500 milj. euro på minus. Kommunekonomin lånestock ökade dock med hela 1,5 miljarder euro till 23,5 miljarder euro.

Det beräknas att verksamhetskostnaderna inom kommunekonomin under år 2021 kommer att öka med omkring 4,7 procent under innevarande år. Kostnadsökningen beror på ökade social- och hälsovårdskostnader då befolkningen åldras, utgiftstillägg för utvidgade kommunala uppgifter i enlighet med regeringsprogrammet, samt extra utgifter som coronapandemin fört med sig. Framför allt kommer testning och skyddsåtgärder i enlighet med hybridstrategin att öka den kommunala ekonomins kostnader, men regeringen har förbundit sig vid att kompensera kommunerna för kostnader som har en direkt koppling till coronavirusepidemin till fullt belopp. Den utdragna coronaepidemin och begränsningsåtgärderna som åter införs gör att verksamhetsinkomsterna ännu under innevarande år kommer att öka långsamt.

Kommunekonomins verksamhetsutgifter väntas sakta av till 2,4 procent år 2022, då de tilläggssatsningar som krävs för att sköta coronaepidemin mestadels faller bort. Det är trots allt troligt att det från innevarande år kommer att överföras en vård- och serviceskuld nästa år vars omfattning vi inte ännu

helt kan beräkna. I statens utvecklingsprognos har man från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens inkluderat en preliminärt planerad finansiering för att ta itu med vård-, rehabiliterings- och serviceskulden och motsvarande kostnadsbelopp, till en siffra på omkring 30 miljoner för år 2021 och 100 miljoner euro år 2022. Även om investeringarnas snabbaste tillväxtfas redan beräknas vara förbi antar man att investeringarna kommer att stanna kvar på en hög nivå under hela ramperioden. Kommunens ekonomiska investeringstryck är fortsättningsvist starkt bland annat på grund av byggnadsbeståndets ålder och befolkningens flyttningsrörelse.

Coronapandemins effekter slår hårt mot huvudstadsregionen, särskilt Vanda. I april 2020 började arbetslösheten öka kraftigt till följd av coronakrisen. Vandas arbetslöshetsgrad låg i mars 2021 på 15 procent och var därmed högre än i de övriga stora städerna. I slutet av mars 2021 uppgick antalet arbetslösa till drygt 18 800 personer, varav 26 procent (nästan 4 900 personer) var permitterade. Vid sidan av de servicesektorer som coronasituationen kraftigt berört ser man i Vanda mycket tydligt den dramatiska minskning som drabbat flygtrafiken och med den sammanhängande funktioner. Denna utveckling ledde till att en del av flygtrafikklustrets företag hamnade i en mycket svår situation. Enligt internationella prognoser kan det ta flera år innan flygtrafiken återhämtar sig och når samma nivå som före pandemin.

Ramen för utarbetandet av budgeten för 2022

Utgångspunkten för Vandas budget för 2022 är Vandas produktivitets- och tillväxtprogram samt produktivitets- och tillväxtkommitténs förslag till ekonomiska riktlinjer för den följande fullmäktigeperioden. I enlighet med produktivitets- och tillväxtprogrammet uppgår årsbidraget till 94 miljoner euro i ramen för år 2022. Årsbidraget för 2023 uppgår till 115 milj. euro, varvid räkenskapsperiodens resultat är svagt positivt. Man eftersträvar ett årsbidrag på 130 milj. euro år 2025. I enlighet med produktivitets- och tillväxtkommitténs förslag är maximibeloppet för investeringar under den följande fullmäktigeperioden 600 milj. euro och investeringsramen för åren 2022–2025 bygger på detta förslag. Det nya stadsfullmäktige som väljs i kommunalvalet beslutar i den kommande strategin för fullmäktigeperioden, som utarbetas under hösten, om de ekonomiska riktlinjerna för 2022–2025.

På grund av coronavirusepidemin har man varit tvungen att bereda ramen under exceptionella förhållanden. Antagningsvis förbättras coronaläget i Finland i takt med att vaccineringarna framskrider. Coronakrisen kommer ännu länge att inverka negativt på Vandas ekonomi i och med kommunal- och samfundsskatternas sämre utveckling. Detta bottnar i den kraftigt ökande arbetslösheten och de problem coronaepidemin inneburit för företagen. Dessutom förorsakar coronasituationen en vård-, omsorgs- och serviceskuld av mångahanda slag som under de kommande åren kommer att medföra extra kostnader. I ramen har det inte beaktats hur man tar sig igenom coronaskulden utan man återkommer till frågan under höstens budgetfas. Likaså finns det än så länge inget beslut om eventuella statliga tilläggsunderstöd till kommunekonomin med avseende på coronasituationen för år 2022. Ramen har därför endast gjorts upp utgående från de statliga beslut som man känner till, som en s.k. teknisk ram.

Ramen utgår från de tillväxtprognoser som finansministeriet presenterade i den ekonomiska översikten från våren 2021, liksom de ekonomiska tillväxtprognoserna i planen för den offentliga ekonomin. Vandas befolkning fortsätter att öka och prognosen uppdateras sommaren 2021. Prognoserna uppdateras i stadsdirektörens budgetöversikt, liksom även de preciserade verkningarna från statens budgetmangling och budgetförslag.

I driftsekonomiramen för år 2022 har för verksamhetsutgifternas del beaktats det ökade servicebehovet i de lagstadgade tjänsterna. Då staden växer ökar också antalet stadsanställda. Vid inrättandet av nya tjänster och befattningar strävar man dock efter övervägda och måttfulla öknings. I ramen har, avseende staden som helhet, verkningarna av den löneuppgörelse inom den kommunala sektorn som högst antagligen förverkligas år 2022 prognostiserats för år 2022, men siffrorna ingår inte ännu i verksamhetsområdenas ramsiffror. Ändringen i interna hyresinkomster och hyresutgifter uppdateras först efter rambeslutet och läggs till i verksamhetsområdenas ramar.

Enligt ramen ökar verksamhetskostnaderna med 3,3 procent från driftsplanen för år 2021 till år 2022. Verksamhetskostnadernas ökning år 2022 beror på det ökande servicebehovet och den allmänna kostnadsnivån, men utöver det även bland annat på arbetsmarknadsstödet höjda kommunandel eftersom arbetslösheten gått upp, ändringarna i minimidimensioneringen av omsorgspersonalen, den utvidgade läroplikten samt höjningar i de externa hyrorna. Samkommunen HNS inkomster och utgifter för den specialiserade sjukvården samt Samkommunen Helsingforsregionens trafiks infrastruktursättningar samt kollektivtrafikavgifter har presenterats i ramen som preliminära uppskattningar och preciseras i stadsdirektörens förslag i budgetskedet. I ramen för år 2022 har medräknats produktivtets- och tillväxtåtgärder på 10,5 milj. euro som balanserar stadens ekonomi, men åtgärderna preciseras först i budgetskedet.

Inom verksamhetsområdet för fostran och lärande ökar verksamhetskostnaderna med 0,3 procent från år 2021 till 2022. Verksamhetskostnadernas ökning dämpas av verksamhetsområdets projektfinansiering som är lägre, vilket minskar inkomsterna och utgifterna. Verksamhetskostnaderna ökar inom stadskulturens verksamhetsområde med 2,5 procent, inom stadsmiljöns verksamhetsområde med 3,5 procent, inom verksamhetsområdet för social- och hälsovård med 3,5 procent och verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning med 3,3 procent.

Ramens skatteinkomstprognoser utgår från kommunal- och fastighetsskattesatserna för Vanda år 2021, de ändringar i skattegrunderna som föreslagits i det kommunalekonomiska programmet samt Kommunförbundets skatteprognos. Skatteinkomsterna förutspås öka med omkring 3,6 procent jämfört med prognosen för 2021. I statsandelsprognosen har man beaktat stadens befolkning enligt åldersgrupp per 1.1.2021, de ändringar i statsandelarna som föreslagits i det kommunalekonomiska programmet våren 2021 samt verkningarna av de tidigare gjorda nedskärningarna i statsandelarna. Inkomsterna från statsandelar förutspås öka med omkring 9,4 procent jämfört med prognosen för 2021. Ökningen förklaras bland annat med statsandelarnas indexförhöjning, justeringen av kostnadsfördelningen, kompensationen av förlusten av skatteinkomster samt uppgiftsändringar. Skatteinkomst- och statsandelsprognoserna uppdateras i budgetskedet.

Resultaträkningen i ramen uppgår till ett årsbidrag på 94,1 milj. euro och ett resultat på -18,1 milj. euro för räkenskapsperioden.

I ramen uppgår stadens planerade bruttoinvesteringsnivå för år 2022 till 146,3 milj. euro (investeringsdelen netto 139,5 milj. euro). Den totala investeringsnivån, affärsverken och fonderna medräknade, uppgår till 155,3 milj. euro (investeringsdelen netto 148,6 milj. euro).

I det läge som rådde vid bokslutet för år 2020 låg stadens långfristiga lånestock på omkring 858 miljoner euro. Under de senaste åren har räntenivån legat på en exceptionellt låg nivå, vilket för sin del har varit ägnat att stödja stadens ekonomiska utveckling. I ramen har räntekostnaderna för år 2022 förutspåtts ligga på 2,8 milj. euro, med en moderat höjning i räntenivån för åren därefter.

Stadsstyrelsen 24.5.2021 § 31

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar

- a) godkänna ramen för utarbetandet av driftsekonomin och investeringarna i budgeten för 2022 i enlighet med bilagan,
- b) instruera verksamhetsområdena att göra upp en investeringsplan för tioårsperioden 2022–2031 i vilken budgetens samtliga projektgrupper ingår, och
- c) lägga fram ramen för utarbetandet av budgeten för 2022 till stadsfullmäktige för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Det antecknades att De grönas stadsstyrelsegrupp lämnade in följande protokollsuttalande i ärendet:

”Genast i början av fullmäktigeperioden ska nya fullmäktige ges en utredning över hur skulden i fråga om vård, utbildning och service kan åtgärdas. I utredningen ska man också inkludera en uppskattning av tilläggsfinansieringen så att åtgärder kan inledas redan hösten 2021.”

Stadsfullmäktige 15.6.2021 § 5

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att för kännedom anteckna ramen för utarbetandet av budgeten för år 2022.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Det antecknades att fullmäktigegrupperna lämnade in följande protokollsuttalande i ärendet:

”Genast i början av fullmäktigeperioden ska nya fullmäktige ges en utredning över hur skulden i fråga om vård, utbildning och service kan åtgärdas. I utredningen ska man också inkludera en uppskattning av tilläggsfinansieringen så att åtgärder kan inledas redan hösten 2021.”

Bilaga:

- Bilaga 1 Ramtabeller 2022

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Matti Ruusula, ekonomi- och strategidirektör, tfn 043824 9254, [foramn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:foramn.efternamn[at]vantaa.fi)

Päivi Kandolin, budgetchef, tfn 040 626 7613, [foramn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:foramn.efternamn[at]vantaa.fi)